Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo

GRADONAČELNIK

Broj: 01/02-05—6499-4/19
Sarajevo, 30.12.2019. godine

Grad Sarajevo
Gradsko vijeće
Predsjedavajući Gradskog vijeća

Bosna i Hercegovina-Federacija Bosne i Hercegov.
Kanton Sarajevo - GRAD SARAJEVO
GRADSKO VIJEĆE

PRIMLJENO: 21-01-2020			
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
01-GV-04-118/20			

PREDMET: Inicijativa za postavljanje spomen ploće Umihani Čuvidini - upućuje se na nadležno postupanje Komisiji za spomenike Gradskog vijeća

U prilogu se dostavlja Inicijativa za postavljanje spomen ploće ili drugog spomen obilježja Umihani Čuvidini, broj 01-GV-02-941-1/19 od 25.09.2019. godine, iznesena na sjednici Gradskog vijeća.

Potrebno je, u skladu s Odlukom o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo, predmetnu inicijativu uputiti Komisiji za spomenike Gradskog vijeća na nadležno postupanje.

S poštovanjem,

GRADONAČELNIK

mr. Abdulah Skaka

Prilog:
- **kao u tekstu**

Dostaviti:
- **naslovu**
- **a/a**

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 407 443
Fax: +387 33 208 341
Email: grad@sarajevo.ba
Web: www.sarajevo.ba

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
GRAD SARAJEVO
GRADSKO VIJEĆE

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Federation of Bosnia and Herzegovina
CITY OF SARAJEVO
CITY COUNCIL

Broj: 01-GV-02-941-1/19
Datum, 25.09.2019. godine

Shodno odredbama člana 26. stav 1. tačka 2. Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 34/08) i člana 148. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 28/09), na 31. sjednici Gradskog vijeća Grada Sarajeva, održanoj 25.09.2019. godine, **gradski vijećnik Samir Fazlić** uputio je **inicijativu** da se na uglu ulici Mujezinova na Hridu, na rodnoj kući Umihane Čuvidine, postavi spomen ploča ili drugo spomen obilježje posvećeno ovoj pjesnikinji, a koja je u prilogu ovog akta.

Gradonačelnik Grada Sarajeva je prihvatio podnesenu inicijativu na samoj sjednici Gradskog vijeća.

PREDSJEDAVAJUĆI GRADSKOG VIJEĆA

Dr. Igor Gavrić

Dostaviti:
- Gradonačelniku
- evidenciji
- a/a

Ul. Hamdije Kreševljakovića 3, 71000 Sarajevo, BOSNA I HERCEGOVINA
Tel. ++387 33 216 659; Fax: ++387 33 205 874;
http://gradskovijece.sarajevo.ba

EYOF 2019
Sarajevo & East Sarajevo

Politička organizacija građana „Naša stranka"
Branilaca Sarajeva 5/1, 71000 Sarajevo
Telefon: +387 33 408 888; Fax: +387 33 408 881
E-mail: nasastranka@nasastranka.ba
Web: www.nasastranka.ba

Sarajevo, _____ 2019.
Broj: ____/19

Gradsko vijeće Grada Sarajeva
Klub gradskih vijećnika Naše stranke
Gradski vijećnik Samir Fazlić

Dostaviti:
Grad Sarajevo
n/r predsjedavajući Gradskog vijeća dr Igor Gavrić

PREDMET: VIJEĆNIČKE INICIJATIVE

Poštovani,

u skladu sa članom 148. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Sarajeva ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 28/09) i članom 5. Odluke o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 12/11 i 21/16) ovim putem podnosim sljedeće inicijative za koje tražim da mi se dostavi odgovor u roku definisanom članom 27. stav (3) Statuta Grad Sarajeva ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 34/08 -- prečišćeni tekst):

1. **Podnosim vijećničku inicijativu da se na uglu ulice Mujezinova na Hridu, na rodnoj kući Umihane Čuvidine, postavi spomen ploča ili drugo spomen obilježje posvećeno ovoj pjesnikinji.**

Obrazloženje:

Umihana Čuvidina bila je prva poznata Alhamijado pjesnikinja i jedna od prvih pjesnikinja na bosanskom jeziku. Rođena je u Sarajevu, na Hridu, oko 1794. godine. Rodna kuća joj je bila na uglu Mujezinova sokaka. Čuvide, njena porodica, bavili su se aščijskim, a kasnije bostandžijskim obrtom.

Umihana je bila zaručena s Mujom Čamdži-bajraktarom, Sarajlijom, koji je 1813. godine, za srpskog ustanka, poginuo pod Loznicom u vojsci Alipaše Derendelije. Od velike žalosti Umihana se nije htjela nikada udavati, pak je počela pjevati pjesme o svom junački poginulom zaručniku. Jedina njena, izgleda u izvornom obliku, sačuvana pjesma je epos od 79 stihova u osmercu i desetercu pod naslovom "Sarajlije idu na vojsku protiv Srbije", što ju je pjesnikinja spjevala prije

nego joj je poginuo zaručnik. Mnoge Umihanine pjesme se danas smatraju narodnim. Umrla u Sarajevu oko 1870. Mezar joj je "pod gajem na Hridu".

Zbog iznad navedenog u njenoj biografiji, smatram da Umihana Čuvidina zaslužuje spomen obilježje na svojoj rodnoj kuću, u kojoj je živjela i stvarala.

S poštovanjem,

Gradski vijećnik Samir Fazlić

Prikupljeni materijal I dopis od strane predlagača inicijative

Kao što sam napisao u inicijativi, u biografiji Umihane Čuvidine stoji da se kuća nalazi na uglu Mujezinove ulice na Hridu (MZ Hrid-Jarčedoli). Ne znam koja je tačno kuća, ali pretpostavljam da je na ovom videu kuća pod brojem 15: (Pogledati link: https://vimeo.com/315857057) pošto kuća na uglu s donje strane nije stara, dok sam sokak nema nikakvih krivina, tako da ne znam šta bi drugo moglo biti kad se kaže "na uglu".

Ja sam tražio da historičari ili ko već istraži to, jer nisam ja stručan da istražujem tu kuću. S obzirom na to da je odrasla u Mujezinovoj i da je sahranjena pod gajem na Hridu, možda ne bi bilo loše da se tu negdje spomenik stavi, ako se ne nađe kuća. Može biti i spomen ploča na samoj ulici (na tlu).
Moja pretpostavka je da je to ova kuća na broju 15, ali nisam siguran i smatram da samouprava koja je nadležna za spomenike treba da ima nekog ko bi to ispitao, a ne da mi sad nagađamo koja je kuća. Uvijek se može neka alternativa skontati, uostalom, može se tabla postaviti na početku ulice ili nešto slično. Ili neko drugo spomen obilježje na Hridu.

Daljim istraživanjem naišao sam na ovo:

Umihana Sevda Čuvidina (prije se pisalo Čujdina, ali se ustanovilo da to nije tačno) rodila se oko 1794. godine. Prema historiografu Sejfudinu Kemuri, rođena je u sarajevskom naselju Hrid. Kuća joj je bila na uglu Mujezinova sokaka. Po jednoj usmenoj verziji, rodna kuća bila joj je podno Hrida, u Hrvatinu. Zvanični podaci o njoj naprosto ne postoje niti u jednom sidžilu šerijatskog suda u Sarajeva, jer nije ispunjavala nijedan od četiriju obaveznih uvjeta da bude upisana: kad bi se pred sudom obavilo vjenčanje; kad bi umrla žena ostavila spornu oporuku ili kad bi njena ostavština bila predmetom nasljednog postupka; u slučaju da je žena postala vakif, te ako bi žena umrla kao šehid. Umihana Čuvidina nije bila ništa od toga, pa službenih zapisa o njenom postojanju nema. Po jednoj verziji, u neka bolja vremena, njena porodica pripadala je aščijskom esnafu. A prema nekim pričama, posljednji je od Ćujda živio u Sarajevu, bavio se kulukčijskim obrtom (izradom mačeva) i umro u vrijeme Husein-kapetanovog ustanka (1830–1832). S vremenom je, kaže se, porodično ime Ćujda zamijenjeno izgovorivim Čuvide.

...živi u sjećanju

Kako je stvarno Umihana Čuvidina živjela, kad je umrla i gdje je tačno sahranjena, nemoguće je ustanoviti. Kemura (u knjizi objavljenoj 1912. godine) piše da je od svoje nane slušao priče o pjesnikinji Umihani. Pamtila ju je kao staru djevojku koja je stanovala na lijevoj obali Miljacke na Hridu. Smatra se da je umrla oko 1850. godine i da je sahranjena "pod Gajem" na Hridu, vjerovatno bez natpisa na nišanu jer se u to vrijeme siromašnijim ženama, uz to još neudatim i prostijeg roda, nije običavalo stavljati natpis na nišanu. Međutim, Umihana je dobila spomenik druge vrste, svakoj pjesnikinji sigurno draži od onoga *pravog* kamenog. Džemila Hanumica Zekić, bosanska pjesnikinja koja je ponovila Umihaninu tužnu sudbinu da svoju ljubav oplakuje umjesto da u njoj uživa (i njoj je rat oteo vjerenika, a ona odlučila ne udavati se), napisala je pjesmu *Umrloj pjesnikinji Bosne* (Umihani Ćujdinoj):

Dakle, pošto je bila siromašna, nema nikakve dokumentacije koja bi to dokazala, tako da je bolje staviti spomen ploču na neko "neutralno mjesto" na Hridu nego na bilo kakvu kuću.

Ako budem još imao neke podatke šaljem.

Tekst u Stavu pod linkom:
https://stav.ba/price-o-bosanskim-zenama-umihana-cuvidina/

Samir Fazlić

Ostala istraživanja:

Prvi trag književnog rada Bošnjakinja, prije svega pjesničkog i proznog, počinje sa pjesmama Umihane Čuvidine, prve muslimanke, pjesnikinje na bosanskom jeziku. O Umihani Čuvidini ne znamo mnogo, o njenom životu sačuvani su oskudni podaci, dok se njena poezija izgubila u vremenu i postepeno se pretopila u narodnu poeziju pri čemu i mnogi historičari književnosti pjesme Umihane Čuvidine svrstavaju u narodne.

Rođena je u Sarajevu oko 1794. godine a umrla u Sarajevu oko 1870. Mezar joj je "pod gajem na Hridu".

"Umihana se rodila na Hridu, a rodna kuća joj je bila na uglu Mujezinova sokaka. Čuvide, (zato: Čuvidina, a ne Čujdina) njena porodica, bavili su se aščijskim, a kasnije bostandžijskim obrtom. Umihana je bila zaručena s Mujom Čamdži-bajraktarom, Sarajlijom, koji je 1813, za srpskog ustanka poginuo pod Loznicom u vojsci Alipaše Derendelije. Od velike žalosti Umihana se nije htjela nikada udavati, pak je počela pjevati pjesme o svom junački poginulom zaručniku. Jedina njena, izgleda u izvornom obliku, sačuvana pjesma je epos od 79 stihova u osmercu i desetercu pod naslovom "Sarajlije iđu na vojsku protiv Srbije", što ju je pjesnikinja spjevala prije nego joj je poginuo zarucnik (...) naš svijet je mnoge Umihanine pjesme ponarodio i danas se ove smatraju narodnim."
(Muhamed Hadžijahić, 1936.)

O Umihani Čuvidini ne znamo mnogo, o njenom životu sačuvani su oskudni podaci, dok se njena poezija izgubila u vremenu i postepeno se pretopila u narodnu da tako nastavi život. Zbog toga neki historičari književnost pjesme Umihane Čuvidine svrstavaju u narodne. Postaju dvije verzije njene pjesme „Sarajlije iđu na vojsku protiv Srbije“, jedna sačuvana u Travniku, druga u Mostaru. Do zabune je došlo zato što je Halid Kreševljaković zabilježio na Vratniku jednu pjesmu u desetercu, za koju se gotovo može tvrditi da pripada Umihani.

Jezik ove pjesme je čist narodni, jedino na mjestima u kojima se opisuje janjičarska odjeća upotrebljava turcizme, jer ne nalazi adekvatne izraze u našem jeziku. Izvjesno je da su njene pjesme “bile veoma popularne i da su se čak po mahalama pjevale”. Po svojim unutarnjim i stilskim kvalitetima također se ni po čemu ne razlikuje od narodne epsko-lirske pjesme, ali predstavlja zanimljiv pokušaj poetskog stvaranja po ugledu na nju. To ujedno svjedoči i o domenu i djelokrugu ove alhamijado literature moralističkog karaktera i pokazuje da je jednoj ženi pjesnikinji narodna poezija bila daleko poznatija i bliža kao pjesnički uzor negoli ozbiljno i usiljeno stihotvorstvo.

Umihana je živjela u vrijeme punog procvata narodne lirske poezije. Nastavila je tradiciju dugog uspješnog pjevanja, lirskog i epskog, pa je razumljivo što je iznikla u sredini u kojoj je narodna pjesma bila cijenjena i njegovana. Okrenuta vlastitom doživljaju i izražavanju svijeta, u leksici, metrici i melodici narodne pjesme stihovi Umihane Čuvidine nose oznake izvornog stvaranja. Ali, mi danas ne možemo više suditi o pjesničkom liku Umihane Čuvidine na osnovu sačuvane pjesme. Možemo govoriti o njenom pjesničkom svijetu, metrici, osjećanju i pjesničkom postupku. Tako mali sačuvani opus pjesničkog djela Umihane Čuvidine može biti uz ostalo razlog ravnodušnosti književne historije prema njenim tvorevinama.

"Čamdzi Mujo i lijepa Uma", je prva pjesma kojom je ova pjesnikinja, inspirisana lirskom narodnom pjesmom, opjevala svoju vlastitu tragediju, "Žal za Čamdzi Mujom", a ujedno je u

toj pjesmi opjevan vazan historijski dogadjaj, boj kod Loznice 1813. godine, u kojem junacki gine njen zarucnik Camdzi Mujo Bajraktar.

Čamdži Mujo i lijepa Uma

*V*ino piju age Sarajlije,
vino piju, Zasavicu biju,
ranjenici mladi podvikuju.
Svaki veli: " Jallah1 , moja majko!"
Čamdži Mujo: "Jallah, moja Umo!"
Čamdži Mujo družini govori:
"Ah, družino, moja braćo draga!
Kada meni suđen danak dođe,
suđen danak i umrli sahat,
ufat te mi konja lastavicu,
i na konju zelenu dolamu!
U dolami u džepu desnome,
u njemu je prsten i jabuka,
u zadžepku mrko ogledalo,
podajte ga mojoj Umihani,
nek s ogleda, a mene ne gleda,
nek s udaje, a mene ne čeka,
a ja ću se junak oženiti,
crnom zemljom i zelenom travom.

Ako bude roda gospodskoga,
žaliće me tri godine dana.
Ako bude roda hojratskoga,
neće žalit ni tri bijela dana."
To izusti, pa dušicu pusti,
i umrije, žalosna mu majka!
Ufatiše konja lastavicu
i na konju zelenu dolamu.
Kad su došli šeher Sarajevu,
uzimaju prsten i jabuku,
dadoše je dilber Umihani.
Desila se roda gospodskoga,
žalila ga tri godine dana:
za godinu lice ne umila,
a za drugu ne nasmijala se,
a za treću kosu ne oplela.
Kad nastala četvrta godina,
rusu kosu rukom odrezala,
pa je šalje daji3 na kapiju.

Dajo joj je kosu pozlatio,
dajinica biserom kitila,
pa je meće gradu na kapiju,
ko prohodi da joj kosu žali:
"Ova kosa u devletu rasla,
u golemu jadu odrezana:
il je majka ukopala sina,
il sestrica brata jedinoga,
il djevojka svoga suđenika?
Nit je majka ukopala sina,
ni sestrica brata jedinoga,
već djevojka svoga suđenika,
što ga neće steći dovijeka."
Govori joj ostarjela majka:
"Što ti žališ tuđina junaka?
Nije ti ga majčica rodila".
"Luda ti si, moja mila majko!
Da si mi ga i triput rodila,
ja ga ne bih ovliko žalila,
ko što žalim tuđina junaka,
ja ga neću steći dovijeka!"

(Izvor: Abdu*rahman Nametak, Hrestomatija bosanske alhamijado knjizevnosti, Sarajevo, 1981, str. 76-79).*

- Jallah (skraceno: ja Allah) - O, Boze!
- hojratskoga - hojratski - prostoga roda
daji - dájo (hipokoristik od daidza)
- ujak; materin brat devletu
- *devlet - sreca; blagostanje*

Sarajlije idu na vojsku protiv Srbije

Evo danas sedam godin dana
Kako cvili bosanska fukara:
Niti ima paše ni vezira,

Zapjevaše jeničari:
– Naše majke, ne plačite,
Naše seke, ne zal'te nas,
Naše drage ne čekajte,
Naše ljube, udajte se.
Mi ćemo se iženiti,

Čim priđoše kavgu zaturiše
I nadbiše Srbadiju mladu,
I siđoše stojnu Biogradu.

Tu su bili preko mjesec dana.
Skupiše se Sarajke djevojke,

Dok ne dođe paša Ali-paša.
A čim dođe paša Ali-paša,
On popisa svu butum Krajinu,
Svu Krajinu i Hercegovinu,
Najotragu mlade Sarajlije,
Sarajlije, mlade jeničare
I pred njima gazi Memiš-agu.

Kad to čuli jeničari:
Zlatne poše razmotaše,
Čiverice obukoše;
Al-biniše poskidaše,
Zagarije obukoše;
Aga-šalvar iskidaše,
Gazalice obukoše;
Kajsarlije iskidaše,
Kaišlije pritegoše.
I pođoše jeničari
I pred njima Memiš-aga.
Kad su bili uz kovače,
Govori him Memiš-aga:
– Djeco moja, jeničari,
De dva i dva zapjevajte,
Domovinu rasplačite.
Pod Loznicom u polju zelenu.
I odoše jeničari.

Iz Saraj'va rano podraniše,
Na Glasincu konak učiniše,
Kod Sokoca, vrela studenoga.
A Glasinca rano podraniše,
U Kasabi konac učiniše,
Iz Kasabe rano podraniše,
Kod Zvornika konak učiniše,
A otalen rano podraniše,
Pod Loznicom konak učiniše.
Tu su bili tri bijela dana,
Dok im stiže paša Ali-paša.
A čim dođe paša Ali-paša,
On zametnu tunhazli ćupriju
I premetnu mlade jeničare:
Najnapreda Čamdži bajraktare,
A za njime Pinjo bajraktare,
A za njime Ahmet bajraktare,
A za njime aga Memiš-aga,
A za njima mladi jeničari.
Knjigu pišu gazi Ali-paši:
– S Bogom babo, pašo Ali-pašo,
Pusti nama sve naše ašike,
Jer ostasmo mlade neudate.

Ali-paša njima otpisuje:
– Bogom kćerke, Sarajke djevojke,
Iskup'te se na Ravne Bakije
I uzmite turski abdest na se,
Dovu čin'te, od Boga išćite,
Da ja uzmem stojna Biograda,
I Semendru niže Biograda,
Pusti ću vam sve vaše ašike.
Djevojke su pašu poslušale,
I izišle na murad, na dovu,
Tu su Bogu dovu učinile.
Bog je dovu kabul učinio:
I ne prođe ni petnaest dana
Paša uze stolna Biograda
I Semendru niže Biograda.
Vratiše se mladi jeničari
Svome domu, svome zavičaju.